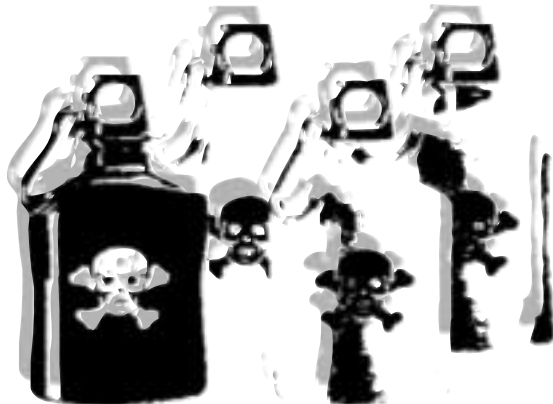

**ΑΠΟΔΟΜΟΝΤΑΣ
ΤΟΥΣ
ΜΥΘΟΥΣ
ΤΗΣ ΛΕΗΛΑΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ**

για την πρώτη μέρα
του 3μερου του Θεοσίου
27/6/08

Ἄδιαιὶ ἠί ὀάο
οἶ ὄο ἰ ἕει ὄο
ὄσο ἕας ἕά ὀβάο

Εἶναι ἀδύνατο νὰ ἐπιχειρήσει κανεὶς νὰ διερευνήσει πολιτικά, κοινωνικά καὶ περιβαλλοντικά τὶς τρέχουσες κινήσεις τῆς κυριαρχίας, ἀποφεύγοντας νὰ ἀναφερθεῖ στα ἰδεολογικά υποστρώματα τοῦ καπιταλισμοῦ, ὅταν μάλιστα αὐτὰ ἀποτελοῦν τὰ ἀναλλοίωτα "βιολογικά" χαρακτηριστικά του, με τὴν ἐννοία ὅτι ἀποτελοῦν τὰ συστατικά που τὸν δομοῦν, παρόντα σε ὅλη του τὴν ἱστορική διαδρομή.

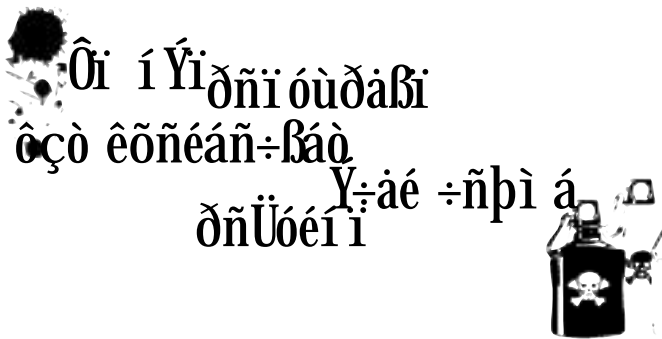
Βασικὸ ἰδεολογικὸ εργαλεῖο νομιμοποίησης τοῦ καπιταλισμοῦ με τὴ γένεσή του ἀπέτελεσε **ἡ κατασκευὴ τοῦ μύθου τῆς προόδου τῆς ἀνθρωπότητας**, μίας αὐτονόητης ἀένανς κίνησης τοῦ ἀνθρώπινου εἴδους πρὸς μί αόριστα ἐξιδανικευμένη κατάσταση ὑπαρξης. Ὁ στόχος αὐτός, ὁ μονίμως μετακινούμενος ὡς πρὸς τὰ ὅρια του καὶ γι' αὐτὸ αόριστος καὶ ἐξ' ὀρισμοῦ ἀπαστος, ἀνάγκηκε σε πανανθρώπινο, οἰκουμενικὸ ζητούμενο, συνεκτικὸ στοιχεῖο ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ἐξαιρώντας σκοπίμως τοὺς ὁποίους φυλετικούς, ἐθνικούς, ταξικούς καὶ ἐμφυλοὺς διαχωρισμούς. Ἡ πρόοδος στὴ συνέχεια ἀντικαταστάθηκε ἀπὸ τὸν πιο εὐχρηστο - γιὰ μί εὐρεία γκάμα ἐπιλογῶν τῆς κυριαρχίας, ἀπὸ ἐπιστημονικά καὶ οικονομικά ζητήματα μέχρι κοινωνικά καὶ πολιτικά- ὄρο **ἀνάπτυξη**, που προωθήθηκε πρὸς ἐμπέδωση ἀπὸ τοὺς ὑπκούς συστηματικά καὶ ἐντατικά μέσω τῶν κυρίαρχων μηχανισμῶν παραγωγῆς λόγου - τὶς τελευταῖες πέντε δεκαετίες ἀπὸ τὰ μέσα μαζικῆς χειραγώγησης, τὰ μ.μ.ε. **Σε κάθε περίπτωση, τὸ ἰδεολόγημα τῆς ἀνάπτυξης, ἐπαιξε τὸ ρόλο τοῦ χρυσοῦ περιτυλίγματος (ταξικά προσδιορισμένου) τῆς λεηλασίας τόσο τῶν ἀνθρώπων, ὅσο καὶ τῆς γῆς.** Οἱ ἀναπτυξιακὲς ἐπιταγές, δὲν ἀποτελοῦν παρά τὸ νομιμοποιητικὸ ἄλλοθι τῶν κυρίαρχων γιὰ μί σειρά ἀπὸ πολιτικὲς ἀφαίμαξης τοῦ μεγαλύτερου μέρους τοῦ ἀνθρώπινου πληθυσμοῦ τῶν δυτικῶν χωρῶν καὶ πολὺ περισσότερο "τῶν υποἀνάπτυκτων τοῦ τρίτου κόσμου" -ἢ τῶν ἀναπτυσσόμενων χωρῶν, ὄρος πιο sic που

χρησιμοποιείται τελευταία-, μιας που με τον όρο ανάπτυξη γίνεται εφικτός και ένας πρωτεύουσας σημασίας για τους κυρίαρχους διαχωρισμός: η κατηγοριοποίηση των περιοχών του πλανήτη σε αναπτυγμένες και υποανάπτυκτες, άρα και η "επιτακτική" ανάγκη για τις τελευταίες να αναπτυχθούν. Αυτές οι προστακτικές "**της αναπτυξιακής τελείωσης της ανθρωπότητας**" είναι που οδήγησαν ολόκληρες περιοχές του πλανήτη σε ακραίες συνθήκες εκπώχευσης, τόσο των ανθρώπων όσο και αυτού που λέμε φύση. Ο κατάλογος των εγκλημάτων στο όνομα της ανάπτυξης είναι μακρύς και συνεχώς ανανεώνεται. Και αυτό που καταδεικνύεται σε κάθε περίπτωση είναι ότι μια οικολογική καταστροφή πάει χέρι χέρι με την περαιτέρω υποβάθμιση των συνθηκών της ζωής των ανθρώπων της περιοχής αλλά και ευρύτερα. *[Χαρακτηριστικό παράδειγμα, η καταστροφή της λίμνης Βικτώρια στην Αφρική. Μεγάλη δυτική βιομηχανία τροφίμων, προκειμένου να ταΐσει τις υπερκορεσμένες κοιλιές των καταναλωτών της αναπτυγμένης Δύσης, έριξε στη λίμνη ένα είδος πέρκας προκειμένου να αναπαραχθεί και να αλιευτεί στη συνέχεια από τους ψαράδες της γύρω περιοχής. Η πέρκα υπερπολλαπλασιάστηκε σε τέτοιο βαθμό που εξόντωσε όλα τα άλλα είδη ψαριών, αλλά και το φυτικό πλούτο της λίμνης, αφήνοντάς τη ανεπίστρεπτα ερημοποιημένη και τους φτωχούς κατοίκους της περιοχής, που τρέφονταν κυρίως με τα ψάρια της λίμνης, σε κατάσταση λιμοκτονίας].*

Αλλά στην κυρίαρχη λογική, η λεηλασία της φύσης δεν υφίσταται ως τέτοια. Κι αυτό έχει να κάνει με μια άλλη περίτεχνα δομημένη κατασκευή: αυτή που θέλει τον άνθρωπο, και ιδιαίτερα το δυτικό άνθρωπο, κυρίαρχο επί παντός επιστητού. Η λογική αυτή εδραιώνεται πλέον ως κοινός νους στη μετά το Διαφωτισμό εποχή, (αλλά μπορούμε σαφώς να τη διακρίνουμε και παλιότερα, όπως στις διακηρύξεις του σεβαστού μέχρι και σήμερα Καρτέσιου, ο οποίος εξέφρασε το γνωστό απόφθεγμα: "σκέφτομαι άρα υπάρχω", ορθολογικοποιώντας τον ανθρωποκεντρισμό του χριστιανισμού). Με τα γνωστά επιχειρήματα ανωτερότητας του ανθρώπου, του "μοναδικού έλλογου και νοήμονος είδους", που συμπληρώθηκαν, όπως και σε άλλες περιπτώσεις, με τα αντίστοιχα νομιμοποιητικά εκέγγυα από τα ειδικά επιστημονικά ιερατεία, στήθηκε η ανθρωποκεντρική φιλοσοφία του δυτικού πολιτισμού. Αυτή που θέλει τον άνθρωπο υπεράνω όλων των άλλων έμβιων και άβιων όντων, που οφείλει να εξημερώσει την "άγρια, τρομαχτική φύση" προς όφελός του, που καθετί μη ανθρώπινο έχει σίγουρα σημασία ύπαρξης εφόσον μπορεί να αξιοποιηθεί από τον άνθρωπο. Το υπέρτατο είδος είναι ο άνθρωπος και όλα τα άλλα οφείλουν να υποκλιθούν. Φυσικά, ο συγκεκριμένος ανυπόστατος όσο και κραυγαλέος, για τα ανιστόρητα εγκλήματα που στήθηκαν πάνω του, διαχωρισμός δεν αποκλείει σε καμιά περίπτωση και τους άλλους που κατασκευάστηκαν εντός του ανθρώπινου είδους (φυλετικούς, εθνικούς, ταξικούς, έμφυλους). Αντιθέτως τους προϋποθέτει, για να δέσει το πλέγμα της καταπίεσης και εκμετάλλευσης που καθορίζουν οι εξουσιαστικές σχέσεις οργάνωσης. Οι οικολογικές καταστροφές έχουν πάντα σχέση με τον ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα του δυτικού πολιτισμού. Το λιώσιμο των πάγων λόγω του φαινομένου του θερμοκηπίου, η αποψίλωση τεράστιων δασικών εκτάσεων, η τρύπα του όζοντος λογαριάζονται μόνο στο βαθμό που θα βλάψουν τον άνθρωπο -για την ακρίβεια τον πρότυπο, τον δυτικό άνθρωπο και όλες τις κοινωνικές και θεσμικές "εκφορές" του. Στην κυρίαρχη λογική, η διατάραξη της ισορροπίας των οικοσυστημάτων, είναι παράπλευρη απώλεια του υπέρτατου στόχου της ανάπτυξης και η αντιμετώπισή της επιβάλλεται **μόνο όταν αυτή απειλεί με τριγμούς-αντιστάσεις στο εσωτερικό της επικράτειάς της.**

Ακριβώς για να καμουφλάρει και να νομιμοποιήσει ουσιαστικά όλες αυτές τις

"παράπλευρες" απώλειες που συνιστούν τη λεηλασία της φύσης, η κυριαρχία κατασκευάζει ένα ακόμη **διαθλαστικό ιδεολόγημα**, για να στρέψει τα μάτια των εξαντλημένων -από τα 10ωρα της μισθωτής εργασίας- και των θορυβημένων -από τις αλλόκοτες μεταβολές του κλίματος- δυτικών υπηκόων, μακριά από την εστία που γεννάει τα προβλήματα, μακριά από τη συνειδητότητα ότι ο ενεργοβόρος αυτός πολιτισμός μπορεί να σπείρει μόνο θάνατο και καταστροφή. Άλλος ένας πανανθρώπινος στόχος διακηρύσσεται, αυτός της προστασίας του περιβάλλοντος. Το ιδεολόγημα που συλλαμβάνεται, έχει τον εύσχημο χρωματισμένο προσδιορισμό του πράσινου, αναβαθμίζοντας το **πολυκαιρισμένο ιδεολόγημα της ανάπτυξης σε πράσινο**, ενώ τα χαρακτηριστικά του προσιδιάζουν στο πρόσφατο ιδεολόγημα της ασφάλειας και της "διεθνούς τρομοκρατίας". Οι στόχοι του είναι πολυδιάστατοι: αφενός να διαχειριστεί με όσο το δυνατόν ασθενέστερους κραδασμούς την οικολογική κρίση και αφετέρου να παίξει νομιμοποιημένα βιο-γεωπολιτικά παιχνίδια -με όρους στρατιωτικούς- στις περιοχές εκείνες του πλανήτη που δεν έχουν ακόμη γίνει εκμεταλλεύσιμες. Φυσικά, οι μηχανισμοί εμπέδωσής του σπεύδουν να σερβίρουν τη νέα καραμέλα: ένας καταγιγισμός από "πράσινα" μηνύματα από τους πιο απίθανους αποστολείς -από κολοσσιαίες αυτοκινητοβιομηχανίες, κρατικούς φορείς, δεξιούς και αριστερούς κομματικούς, μέχρι τηλεοπτικούς σταθμούς, σουπερμάρκετ και μικρομάγαζα- διαξιφίζονται μεταξύ τους για την ανάδειξη του περισσότερο οικολογικά ευαίσθητου.

Σύμφωνα με τον Σουμπέτερ, θεωρητικό του καπιταλισμού: "ο καπιταλισμός είναι διαδικασία. Ο στάσιμος καπιταλισμός θα ήταν οξύμωρο σχήμα". Με άλλα λόγια, δομικό χαρακτηριστικό του καπιταλισμού είναι η επέκταση με την έννοια του συνεχούς "ανοίγματος" σε νέες αγορές. Πιστές ακριβώς σ' αυτή την αρχή, οι νέες πράσινες τεχνολογίες, **επεκτείνουν την υπάρχουσα αγορά**, εισάγοντας νέα "φιλικά προς το περιβάλλον" προϊόντα, εξυπηρετώντας παράλληλα και το αξιωματικής φύσης σχήμα του καπιταλισμού που θέλει συνεχή την εφεύρεση αναγκών και γι' αυτό ποτέ κορεσμένη την καταναλωτική διαδικασία. **Το σημαντικότερο σ' αυτή την ιστορία είναι ότι η επέκταση αφορά στον περαιτέρω αποικισμό του κεφαλαίου στη φύση, με τις ευλογίες και τις "δημιουργικές παρεμβάσεις" κράτους και επιστημόνων.** Αν στο παρελθόν έβαλαν στο χέρι τα ορυκτά καύσιμα (άνθρακα, πετρέλαιο, φυσικό αέριο), την ξυλεία των δασών, τις αποπληρωμένες δασικές εκτάσεις για να χτίσουν, την άμμο των ποταμών για να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες του κατασκευαστικού κεφαλαίου, αν εμπορεύτηκαν τις ίδιες τις θάλασσες κι ένα σωρό άλλα, γιατί να μην κεφαλαιοποιήσουν περαιτέρω τη γη (με την "αξιοποίηση" της γεωθερμικής ενέργειας),

αλλά και καινούργια ενεργειακά φιλέτα όπως το φως, ο ήλιος, ο αέρας, τα φυτά... Οι φυσικές συνθήκες δε νοούνται ως τέτοιες αλλά ως φυσικοί πόροι τροφοδοσίας της αένας διεύρυνσης της αγοράς, της αένας κατανάλωσης. Υπό αυτό το σκεπτικό, ούτε μια γωνιά του πλανήτη δεν πρέπει να μείνει ανεκμετάλλευτη. Πρόκειται ξεκάθαρα για τη συνέχεια αυτού που πάντα ευαγγελιζόταν ο καπιταλισμός: την απόλυτη κυριαρχία πάνω στη φύση με όρους στεγνού κέρδους. Ο πράσινος καπιταλισμός όσο και αν επιχειρεί να εμφανιστεί με τα πράσινα ενδύματα της ευαισθησίας για το περιβάλλον, είναι στυγνός καπιταλισμός, συνέχεια του ήδη υπάρχοντος και η πράσινη γαρνιτούρα εξυπηρετεί κάθε άλλο παρά ευγενείς σκοπούς.

Τις τελευταίες δεκαετίες γίνεται πλέον ορατό εκείνο που για περισσότερο από δύο αιώνες προετοιμαζόταν: η μη αντιστρεπτή, στις περισσότερες περιπτώσεις, διατάραξη της ισορροπίας των οικοσυστημάτων. Στο άρμα των επιπτώσεων: η μεταβολή του ιδιαίτερου κλίματος κάθε περιοχής (φαινόμενο του θερμοκηπίου), η τρύπα του όζοντος, η όξινη βροχή, η ρύπανση υπόγειων και υπέργειων υδάτων, το φωτοχημικό νέφος, ερημοποίηση, καταστροφή δασών, δραματική μείωση της βιοποικιλότητας, βιομηχανικά τοξικά απόβλητα. Σημαντικό είναι ότι οι μεγάλες οικολογικές καταστροφές είναι πλανητικής εμβέλειας, καθώς επεκτείνονται από τις βιομηχανικές πόλεις και την αγροτική περιφέρεια σε πανεθνικό και τελικά σε παγκόσμιο επίπεδο, μη αφήνοντας έξω απ' το χορό τα αναπτυσσόμενα δυτικά κράτη. Η ανάπτυξη είναι συνώνυμη της λεηλασίας κι όχι της προστασίας. Τις τελευταίες δεκαετίες όλο και περισσότερες δυτικές πόλεις βιώνουν την οικολογική κρίση. Η σταχυολόγηση είναι μόνο ενδεικτική. Το νέφος που κάλυψε το Λονδίνο το 1952, από την καύση τεράστιων ποσοτήτων ορυκτών καυσίμων, που στη συνέχεια εμφανίστηκε και στο Λος Άντζελες αλλά και στην Αθήνα με τη μορφή του φωτοχημικού νέφους από τη λειτουργία αυτοκινήτων, αεροπλάνων και εργοστασίων, κληροδοτώντας μακροπρόθεσμα διάφορες μορφές καρκίνου και αναπνευστικά προβλήματα αλλά και σημαντικές καταστροφές στα φυσικά οικοσυστήματα. Το 1989, οι μαθητές των σχολείων της πόλης του Μεξικού, υποχρεώθηκαν να μείνουν στα σπίτια τους επί έναν ολόκληρο μήνα λόγω της ιδιαίτερα επικίνδυνης τοξικότητας της ατμόσφαιρας. Ο καύσωνας του 1987 στην Ελλάδα που άφησε πίσω του περισσότερους από 4.500 νεκρούς. Ο καύσωνας του καλοκαιριού του 2003 στην Ευρώπη που συνοδεύτηκε από 35.000 νεκρούς (μόνο στο Παρίσι, οι νεκροί έφτασαν τους 15.000) (όπως ανέφεραν τότε τα ΜΜΕ, οι περισσότεροι νεκροί δεν είχαν την οικονομική ευχέρεια να μένουν σε σπίτια με κλιματισμό -άλλο ένα σημείο που η ανάπτυξη και η τεχνολογία εμφανίζονται ως οι σωτήρες και ο ταξικός προσδιορισμός των θανάτων γίνεται ένα απλό ζήτημα διευθέτησης που η "ορθή" λειτουργία του καπιταλισμού θα μπορούσε να λύσει), ζημιές 15 δις δολαρίων μόνο στη γαλλική γεωργία και μεγάλες διακοπές στο δίκτυο ηλεκτροδότησης λόγω λειψυδρίας. Ο τυφώνας Κατρίνα στις ΗΠΑ το 2005, η σημαντικότερη από οικονομική άποψη καταγεγραμμένη φυσική καταστροφή λόγω καιρικών φαινομένων, με συνολικό κόστος 125 δις δολάρια ή το 1,2% του αμερικανικού ΑΕΠ και με 1300 νεκρούς. Το άνευ προηγουμένου κύμα πυρκαγιών το καλοκαίρι του 2007 στην Ελλάδα, με πάνω από τρία εκατομμύρια στρέμματα καμένης δασικής έκτασης και 70 νεκρούς, που ευνοήθηκε από την πρωτοφανή ξηρασία των προηγούμενων μηνών.

Η οικολογική κρίση που συνιστούν τα παραπάνω, απασχολεί τους κυρίαρχους, όπως ήδη αναφέρθηκε, στο βαθμό που αυτή απειλεί με ενδοσυστημική κρίση, όχι μόνο με όρους οικονομικούς αλλά και ως ανάπτυξη κλίματος αμφισβήτησης του υπάρχοντος με επιθετικές προθέσεις. Τα ακραία καιρικά

φαινόμενα, οι πλημμύρες, η ρύπανση των υδάτων, ανάγουν το οικολογικό πρόβλημα σε δυνητικό πυροκροτητή πολιτικών και κοινωνικών κρίσεων. Αυτόν ακριβώς το βρόγχο, έρχεται να λύσει ο πράσινος καπιταλισμός προκειμένου να διαχειριστεί πιο αποτελεσματικά το όλο και διογκούμενο πρόβλημα, χτίζοντας επιμελώς το νέο οικοευσιαίο προφίλ του. Αν πλέον το ρήμαγμα της φύσης, άρχισε να δείχνει τα δόντια του στους "αναπυγμένους" και "αναπυσσόμενους" πολίτες, αν άρχισε να αποκάλυπεται η νοσηρή πραγματικότητα της εντατικής λεηλασίας, η κατάλληλη θεραπεία οφείλει να είναι ψευδαισθησιογόνα και μυοπαραλυτική των κοινωνικών αντανάκλαστικών δυσαρέσκειας. Αν ο καπιταλισμός δημιουργεί περιβαλλοντικά προβλήματα μπορεί, στο όνομα της παντοδυναμίας του, να τα διορθώσει προτείνοντας πράσινες λάμπες, πράσινες σακούλες, πράσινα καύσιμα, πράσινες διακοπές, πράσινη κατανάλωση, την ίδια στιγμή που οι αναπτυξιακοί δείκτες εκτοξεύονται, κάτι που συνεπάγεται ότι η καταστροφή του περιβάλλοντος συνεχίζεται απρόσκοπτα. **Την ίδια στιγμή η υπερπροβολή των οικολογικών κινδύνων σε βαθμό εσχατολογίας, ενθαρρύνει τελικά την πράσινη διαχείριση του ζητήματος, τον περαιτέρω επιστημονικό έλεγχο, τη διευθέτηση, συγκεντροποίηση και στρατιωτικοποίηση του περιβάλλοντος (ως ενός πεδίου "εν κινδύνω"), ενεργοποιώντας φοβικά κοινωνικά αντανάκλαστικά.**

Καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση του οικολογίζοντα λόγου της κυριαρχίας, έπαιξε η αφομοίωση τα προταγμάτων εκείνων των οικολογικών κινημάτων (κυρίως στη Γαλλία και τη Γερμανία) που ενώ έθεταν την αδιάρρηκτη σύνδεση της οικολογικής καταστροφής με τη βιομηχανική δραστηριότητα και τον καπιταλισμό, είχαν ενσωματώσει στο λόγο τους την κυρίαρχη τάση περί ανάπτυξης, προκαλώντας αναπόδραστα από μόνα τους την αφομοίωσή τους. Και όπως έχει συμβεί και σε άλλες περιπτώσεις (βλ. φεμινιστικά κινήματα) τα επιτελεία παραγωγής λόγου του καπιταλισμού, δεν έχασαν την ευκαιρία να καρπωθούν τις οικολογικές διεκδικήσεις, κατασκευάζοντας με αυτές την οικολογική τους βιτρίνα. Ούτως ή άλλως ο πράσινος καπιταλισμός έρχεται να ορίσει ακριβώς με τους δικούς του όρους **τα πλαίσια της οικολογικής συνείδησης και συνακόλουθα της δράσης ενάντια στην καταστροφή της φύσης**. Οι όροι αυτοί δεν είναι άλλοι από αυτούς που θέλουν τον καθένα και την καθεμιά μας ρυθμιστή της οικολογικής ισορροπίας με απλές καθημερινές κινήσεις του στυλ ανακύκλωση, αναδάσωση, χρήση πράσινων προϊόντων -σαν να μην είναι το οικολογικό ζήτημα συνδεδεμένο με τα υπόλοιπα κοινωνικά ζητήματα, σαν να είναι η επίλυσή του ζήτημα ατομικής πρωτοβουλίας και όχι συλλογικών, ανατρεπτικών απαντήσεων. Οι όροι του πράσινου ιδεολογήματος είναι τραγελαφικοί: καταναλώστε όσο περισσότερο γίνεται, στηρίξτε όσο περισσότερο μπορείτε αυτό τον ενεργοβόρο πολιτισμό και έπειτα εκτονώστε τις οικολογικές σας ενοχές στα πράσινα προϊόντα που σας διαθέτουμε.

Αλλά η οικολογική κρίση, δεν αποτελεί πηγή ενδοουστημικής κρίσης για τον καπιταλισμό μόνο στο πεδίο απόσπασης κοινωνικής συναίνεσης και νομιμοποίησης των αντιφάσεων του. Η επέκταση στις πράσινες business ενισχύεται και από τις τεράστιες οικονομικές απώλειες -όχι ως προς τα παρόντα οικονομικά standard, αλλά ως προς αυτά που θα μπορούσαν να επιτευχθούν στο μέλλον- με τις οποίες απειλεί η οικολογική καταστροφή την ίδια την καπιταλιστική οικονομία, σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο. Η στροφή προς τη βιώσιμη, αειφόρο ή αυτοσυντηρούμενη ανάπτυξη [έχουν καταγραφεί 60 περίπου διαφορετικοί επιθετικοί προσδιορισμοί της ανάπτυξης], πέραν της νομιμοποίησης, εξυπηρετεί παράλληλα δύο στόχους: **τον βραχυπρόθεσμο ορίζοντα αύξησης των κερδών, -ο γνωστός τυχοδιωκτισμός, εγγενές χαρακτηριστικό των**

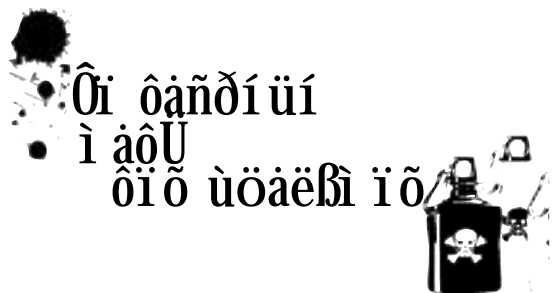
επενδυτικών επιλογών του κεφαλαίου- και την περαιτέρω τιμολόγηση-αξιοποίηση των φυσικών πόρων με τρόπο τέτοιο ώστε να είναι μέγιστα αποδοτικές ενώ οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις -που πιθανώς θα μπλοκάρουν την επένδυση- να προλαμβάνονται και να συνηγορούνται στο κόστος. Ο αριστερών καταβολών οικονομολόγος Martin O'Connor θέτει το ζήτημα ως έχει: *"Αν το κεφάλαιο είναι φύση και η φύση είναι κεφάλαιο, οι όροι γίνονται κυριολεκτικά εναλλάξιμοι, το ενδιαφέρον από κάθε άποψη εστιάζεται στην αναπαραγωγή του κεφαλαίου, συνώνυμη με τη διάσωση της φύσης. Ο πλανήτης στο σύνολό του είναι το κεφάλαιό μας, του οποίου η διαχείριση πρέπει να είναι βιώσιμη"*.

Για τη λεηλασία με τους όρους αυτή τη φορά της **αιεφόρου ανάπτυξης**, έχει διαμορφωθεί ένα ταχύτατα αναπτυσσόμενο επιστημονικό υπο-πεδίο, αυτό της οικονομικής του περιβάλλοντος (ή και οικο-λογιστικής), το οποίο είναι ταγμένο στην επιβολή των όρων του κεφαλαίου στη φύση και στην πιο ολοκληρωμένη ενσωμάτωση της στο σύστημα της αγοράς. Σύμφωνα με άλλο αριστερό-πράσινο οικονομολόγο, τον Michael Jacobs: *"Η προσέγγιση της οικονομικής του περιβάλλοντος έχει ένα σκοπό: να μετατρέψει το περιβάλλον σε ένα εμπόρευμα το οποίο μπορεί να αναλυθεί όπως όλα τα άλλα εμπορεύματα [...] Αν αποδιδόταν στο περιβάλλον η κανονική αξία του στη διαδικασία λήψης οικονομικών αποφάσεων, θα προστατευόταν πολύ περισσότερο"*. Αυτό λοιπόν προτείνεται: ή η φύση θα εμπορευματοποιηθεί πλήρως προκειμένου δήθεν να διαφυλαχτεί! ή θα παραμείνει υπό το καθεστώς των παλιών όρων της ανάπτυξης για να την απομυζήσουν επίσης. Ουσιαστικά πρόκειται για τη συνέχεια της καταστροφής της με όρους οικονομικά και κοινωνικά πιο ορθολογικούς.

Σε ένα άλλο επίπεδο, το ιδεολόγημα της προστασίας του περιβάλλοντος και όλη αυτή η επιμονή στην εμπέδωση της πράσινης ευαισθησίας, εξασφαλίζει στο εσωτερικό των δυτικών χωρών -μιας που σε αυτές απευθύνεται και όχι φυσικά στις φτωχές αναπτυσσόμενες χώρες- την απαραίτητη νομιμοποίηση των κυρίαρχων να διαχειριστούν με όρους στρατιωτικούς, στο όνομα της προστασίας του περιβάλλοντος, τους φυσικούς πόρους της καπιταλιστικής περιφέρειας. Για παράδειγμα ο "πόλεμος του νερού" λόγω της μείωσης των υδάτινων πόρων από τη λειψυδρία απειλεί με μεγάλες γεωπολιτικές εντάσεις, κατ'αντιστοιχία με τους πολέμους για το πετρέλαιο του 20ου και 21ου αιώνα. Ήδη η διανομή των υδάτινων πόρων αποτελεί αιτία διακρατικών ή εμφύλιων συγκρούσεων σε Μέση Ανατολή, Αφρική, Νότια Αμερική και Ινδία. Επίσης η διαρκής αναφορά τον τελευταίο καιρό σε "περιβαλλοντικούς πρόσφυγες" στον "τρίτο" κόσμο, αποτελεί άλλο ένα κομμάτι της θωράκισης με όρους ασφάλειας των συνόρων των δυτικών χωρών, την ίδια στιγμή που ξαναθέτει ένα κρίσιμο ζήτημα στο εσωτερικό των "ενοχικών" δυτικών κοινωνιών: τη δράση στον τόπο που δημιουργείται το πρόβλημα. Μήπως δεν είναι ένα καθωσπρέπει ιδεολόγημα, για την περαιτέρω "ανθρωπιστική" εξαγωγή δημοκρατίας και ανάπτυξης στον "τρίτο" κόσμο;

Ένα πολύ μεγάλο κομμάτι της μεταστροφής του καπιταλισμού προς το "πράσινο" έχει να κάνει με το **ενεργειακό ζήτημα**. Καθ'όλη τη διάρκεια του 20ου αιώνα και κυρίως τις τελευταίες δεκαετίες του, η ενέργεια αποτέλεσε το επίμαχο σημείο, με όρους πολιτικούς και στρατιωτικούς, στις γραμμές των κυρίαρχων. Πόλεμοι και διπλωματικά παιχνίδια, εμφύλιες διαμάχες και κρηματιστηριακές κομπίνες στήθηκαν για το νέο νόμισμα της εποχής, την ενέργεια: το σήμα κατατεθέν του **αδηφάγου ενεργειακά -και όχι μόνο- αστικού πολιτισμού**. Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και η συστηματική προπαγάνδισή τους εξυπηρετούν ταυτόχρονα δύο σκοπούς: το άνοιγμα της αγοράς σε νέες ενεργειακά πηγές, για να τροφοδοτούνται οι ολοένα και

αυξανόμενες ανάγκες της καπιταλιστικής δύσης αλλά και η ενεργειακή αυτάρκεια και ανεξάρτηση των δυτικών κρατών από τα πετρέλαια των "επίφοβων περιοχών" όπως η Μέση Ανατολή. Χαρακτηριστική των προθέσεων είναι η δήλωση του πρώην αρχηγού της CIA σχετικά με το ενεργειακό: "Στόχος είναι να γίνουμε ενεργειακά ανεξάρτητοι, αλλά για να το πετύχουμε πρέπει να στραφούμε στην πράσινη ενέργεια". Και ο υπεύθυνος για τα ενεργειακά ζητήματα του στρατού των ΗΠΑ συμπληρώνει: "Το πετρέλαιο δεν είναι η λύση αλλά το πρόβλημα". Όλα αυτά φυσικά, ενδεδυμένα με το μανδύα της νομιμοποίησης που παρέχει το ιδεολόγημα της προστασίας του περιβάλλοντος. Τα κύρια επιχειρήματα υπέρ του τελευταίου είναι ότι οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας είναι φιλικές προς το περιβάλλον τόσο από άποψη τεχνολογίας όσο κι από άποψη ρύπων. Και είναι το καλύτερο παράδειγμα ανάδειξης των χαρακτηριστικών του πράσινου καπιταλισμού, μιας που με το -πιστό στην τρέχουσα οικολογική γλώσσα- εύκολο σχήμα "ανανεώσιμες πηγές" παραπέμπει σε όλα εκείνα περί προστασίας της φύσης προς αποσόβηση των οικολογικών καταστροφών και από την άλλη επεκτείνει τον **ενεργειακό "πλουραλισμό"**, εξυπηρετώντας τις γιγάντιες ανάγκες της αγοράς αλλά και τα κρατικά και διακρατικά γεωπολιτικά παιχνίδια.

Όσοι οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας μάλλον έχουν **χρώμα υποκίτρινο**. Όπως ήδη αναφέρθηκε, σύνηθες επιχειρήμα της υπέρ τους ρητορείας είναι ότι η αντικατάσταση των παλιών ενεργειακών πρώτων υλών (άνθρακα και πετρελαίου), με την ηλιακή, αιολική, γεωθερμική ενέργεια, το βιοαέριο και τα βιοκαύσιμα, θα συμβάλλει στη μείωση των εκπεμπόμενων ρύπων, κυρίως του CO₂. Το παράδειγμα που ακολουθεί είναι ενδεικτικό του μύθου που κατασκευάστηκε όσον αφορά στους ρύπους. Βρετανός αρθρογράφος, με αφορμή τη διαμάχη που ξέσπασε την άνοιξη του 2005 στη Μ. Βρετανία γύρω από το σχεδιαζόμενο αιολικό πάρκο Γουίνας, γράφει: "*...Αντικαθιστώντας μέρος της ενέργειας που παράγεται με την καύση ορυκτών καυσίμων, το αιολικό πάρκο Γουίνας θα μειώσει τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα κατά 178.000 τόνους το χρόνο. Ακούγεται εντυπωσιακό, μέχρις ότου πληροφορηθεί κανείς ότι η πτήση ενός και μόνο τζάμπο, μέσα σε μία και μόνη ημέρα, από το Λονδίνο στο Μαϊάμι και πίσω στο Λονδίνο, απελευθερώνει αέρια που επιβαρύνουν το φαινόμενο του θερμοκηπίου και τα οποία, σε ετήσια βάση, αντιστοιχούν σε 520.000 τόνους διοξειδίου του άνθρακα. Έτσι, η ημερήσια, αεροπορική σύνδεση Βρετανίας-Φλόριντα κοστίζει όσο εξοικονομούν τρεις γιγαντιαίες ανεμογεννήτριες [...]. Για να καλύψουμε το σύνολο των ενεργειακών μας αναγκών, θα έπρεπε να καλύψουμε με ανεμογεννήτριες ολόκληρη την έκταση των Βρετανικών νησιών*".

Ουσιαστικά, αυτό που επιχειρείται δεν είναι η αλλαγή των καταναλωτικών

μοντέλων (ως προς το παραπάνω παράδειγμα, όλο και περισσότερες αεροπορικές πτήσεις πραγματοποιούνται καθημερινά για τουριστικούς και επαγγελματικούς προορισμούς) που από τη φύση τους είναι ενεργοβόρα και καρκινογόνα, αλλά η απενοχοποίηση των καταναλωτικών ενοχών υπό την ομπρέλα των λιγότερο ρυπογόνων πράσινων ενεργειακών τεχνολογιών. Οι τελευταίες κρίνονται επίσης αμφίβολες ως προς το μη ρυπογόνο τους. Όσον αφορά στα βιοκαύσιμα και τις πολυδιάστατες κοινωνικές και περιβαλλοντικές τους επιπτώσεις, θεωρείται ιδιαίτερος ρυπογόνα η καλλιέργειά τους, αφενός διότι λόγω των λιπασμάτων που απαιτούν, απελευθερώνονται στην ατμόσφαιρα μεγάλες ποσότητες οξειδίου του αζώτου, 300 περίπου φορές -για να χρησιμοποιήσουμε και τα πολύ προσφιλή στην κυρίαρχη προπαγάνδα νούμερα- πιο επιβλαβής ρύπος από το διοξείδιο του άνθρακα για τα οικοσυστήματα. Αφετέρου τα βιοκαύσιμα αποτελούν συνταγή περιβαλλοντικής καταστροφής, αφού η αιθανόλη παράγεται κυρίως από γενετικά τροποποιημένα φυτά (ζαχαρότευτλα και ζαχαροκάλαμα) με όλους τους κινδύνους που εγκυμονούν αυτά σε επίπεδο βιοποικιλότητας. Από την άλλη, προκειμένου να εξαχθεί το βιοκαύσιμο σε ικανές ποσότητες να τροφοδοτήσει την ενεργειακή κίνηση κυρίως των αυτοκινήτων, χρειάζονται τεράστιες καλλιεργήσιμες εκτάσεις. Η ανάπτυξη της παραγωγής αιθανόλης στη Βραζιλία -για την τροφοδοσία της ίδιας αλλά και της αμερικανικής αγοράς, που υπογράφηκε από τους Μπους και Λούλα το Μάρτη του 2007) οδήγησε σε περαιτέρω αποψίλωση του πλανητικού πνεύμονα των δασών του Αμαζονίου, με αποτέλεσμα η επιδείνωση του φαινομένου του θερμοκηπίου να είναι πολύ σοβαρότερη σε σχέση με τις όποιες διακηρύξεις περί βελτίωσης. Ταυτόχρονα, η καλλιέργεια για βιοκαύσιμα συνδέεται άμεσα με την άνοδο των τιμών των τροφίμων και το επισιτιστικό πρόβλημα, κάτι που θα λουστούν ασφαλώς τα χαμηλά κοινωνικά στρώματα. Οι τιμές του ρυζιού αυξήθηκαν μέσα στο 2007 κατά 20% και πολλών δημητριακών από 50% έως και 100%.

Άλλο παραμύθι νομιμοποίησης των α.π.ε. στην κοινή γνώμη είναι ότι θα δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας. Στην Ελλάδα, η Solar Cells, με εργοστάσιο παραγωγής φωτοβολταϊκών στην Πάτρα, διαλαλεί ότι απασχολεί 63 ανθρώπους, ενώ τάζει να δημιουργήσει περίπου άλλες 230 νέες θέσεις εργασίας. Στη Γερμανία πάλι, από τους πρωτοπόρους της Ευρώπης στις α.π.ε., απασχολούνται πολλές χιλιάδες άνθρωποι. Είναι το γνωστό επχείρημα που επιστρατεύουν οι κυρίαρχοι για να εκβιάσουν την κοινωνική συναίνεση -το ίδιο καρότο χρησιμοποιούν και στην περίπτωση νομιμοποίησης της καταστροφής της φύσης από την τουριστικά ανάπτυξη.

Ταυτόχρονα, οι α.π.ε. παρουσιάζονται ως ο νέος αναπτυξιακός μονόδρομος, από ενεργειακή άποψη. Και αυτό βασιζόμενο στη θεωρία που θέλει τα ορυκτά καύσιμα και κυρίως το πετρέλαιο να εξαντλείται μέσα στις επόμενες δεκαετίες. Είναι αλήθεια ότι αυτή η κουβέντα ξεκινάει από παλιά. Όταν ο βρετανός οικονομολόγος Τζέβονς το 1865 υποστήριζε ότι η όλο και μεγαλύτερη ζήτηση του άνθρακα, θα εξαντλούσε τα μικρού κόστους ως προς την εξόρυξή τους αποθέματα και ότι το αυξανόμενο κόστος εξόρυξης από πιο βαθιά κοιτάσματα, θα επέφερε οικονομική στασιμότητα. Και βέβαια τα καταστροφολογικά για την ανάπτυξη σενάρια διαψεύστηκαν. Το πετρέλαιο και η υδροηλεκτρική ενέργεια αποτέλεσαν το αναπτυξιακό συμπλήρωμα, χωρίς ασφαλώς μέχρι τις μέρες μας να σταματήσει η εκμετάλλευση του άνθρακα. Οι αναγωγές σε αυτό που συμβαίνει σήμερα είναι αυτονόητες. Οι α.π.ε. δε θα υποκαταστήσουν τον άνθρακα και οπωσδήποτε όχι το πετρέλαιο (και τις καταστροφικές συνέπειες της καύσης του), αλλά όπως ακριβώς ο άνθρακας συνεχίζει να χρησιμοποιείται και μετά την ανακάλυψη του πετρελαίου, κατά τον ίδιο τρόπο **οι α.π.ε. καταφέρνουν το άνοιγμα της**

ενεργειακής αγοράς, ικανοποιώντας έστω και ψευδώς το αίτημα για λιγότερα επιζήμια για το περιβάλλον μέσα. Εξάλλου είναι ισχυρή η άποψη που λέει ότι η σπάνιος του πετρελαίου είναι άλλο ένα από τα κυρίαρχα στερεότυπα σχετικά με την έλλειψη των πρώτων υλών. Εκτός του ότι μπαίνουν στο παιχνίδι οι α.π.ε, είναι γνωστό ότι συνεχώς ανακαλύπτονται νέα, ανεκμετάλλευτα κοιτάσματα πετρελαίου. Το κατά πόσο ένα κοιτάσμα είναι εκμεταλλεύσιμο ή όχι εξαρτάται από τα τεχνολογικά μέσα εξόρυξης του και από την τιμή πώλησης του ίδιου του πετρελαίου. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται και η προς τα πάνω χειραγώγηση της τιμής του πετρελαίου τα δύο τελευταία χρόνια: η αύξηση της τιμής πώλησης, μπορεί να κάνει ένα μη "επικερδές" κοιτάσμα πετρελαίου, αξιοποιήσιμο προς εξόρυξη, μεγαλώνοντας έτσι τον κύκλο ζωής της πετρελαϊκής εξάρτησης του βιομηχανικού καπιταλισμού. Το ίδιο συνέβη και με το χαλκό. Στα τέλη του 20ου αι. ένα κοιτάσμα θεωρούνταν κατάλληλο προς αξιοποίηση όταν περιείχε τουλάχιστον 10% χαλκό, ενώ σήμερα λόγω των τεχνολογικών μέσων, το ποσοστό έπεσε στο 0,4%. Το ίδιο είναι πολύ πιθανό και για το πετρέλαιο. Αξιοσημείωτο δε είναι ότι οι μεγάλες πετρελαιοβιομηχανίες, όπως η BP και η Shell, πρωτοστατούν στην αγορά των α.π.ε., χωρίς να κάνουν βήμα πίσω ως προς τη χρήση του πετρελαίου.

Οι α.π.ε. δεν είναι σε καμία περίπτωση "φιλικές προς το περιβάλλον" (για την ακρίβεια συμβαίνει το αντίθετο) και οι πράσινες διακηρύξεις περί σωτηρίας του περιβάλλοντος και του κοινοφελούς σκοπού τους θα ήταν αστείες αν δεν διακύβευαν τον αποπροσανατολισμό της κοινής γνώμης από αυτό στο οποίο πραγματικά σκοπεύουν, **τη διαχείριση της οικολογικής κρίσης** αποικιοποιώντας περαιτέρω τη φύση, ένας τρόπος να αντιμετωπιστεί η κρίση, διασφαλίζοντας την αναπαραγωγή, με αναβαθμισμένα χαρακτηριστικά, του υπάρχοντος. Και δεν υπάρχει πιο πειστικός τρόπος γι' αυτό από το να ανοίξει κανείς μια από τις πολλές φυλλάδες που προπαγανδίζουν τις α.π.ε. Πλάι στα χαρμόσινα νέα για τη σωτηρία του πλανήτη με τις νέες τεχνολογίες, θα δει να διαφημίζονται οι διάφοροι Κοπελούζοι και Μυτηλιναίοι, μαζί με ξένες εταιρείες που ορέχτηκαν τον εγχώριο ήλιο και άνεμο.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στο τραπέζι των συνομιλιών για την ενέργεια μπαίνει και πάλι το ζήτημα της πυρηνικής ενέργειας, αυτή τη φορά εμφανιζόμενη από κάποιους τεχνοκράτες ως καθαρή ενέργεια. Το επείγοντα περί πράσινου στηρίζεται στο ότι με την πυρηνική ενέργεια δεν επιβαρύνεται η ατμόσφαιρα με CO₂ και ότι με τις νέες τεχνολογίες τόσο η περίπτωση ατυχήματος, όσο και η κακή διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων δεν υφίστανται. Είναι γνωστή όμως και η ρυπογόνο τους δράση, με την εκπομπή ραδιενεργών αερίων και ακτινοβολίας, το πού καταλήγουν τα ραδιενεργά απόβλητα (στους κολασμένους των φτωχών χωρών της Αφρικής) και τι σημαίνει πυρηνικό ατύχημα... Αυτό που συμβαίνει είναι η επανεμφάνιση με πιο επιθετικούς όρους, με αφορμή τη λεγόμενη ενεργειακή κρίση, των διεκδικήσεων του ισχυρού πυρηνικού λόμπι, κυρίως των ΗΠΑ, της Αγγλίας και Γαλλίας, με τη γενναϊόδωρη συνδρομή κρατών και επιστημόνων. Ήδη λειτουργούν 439 πυρηνικοί αντιδραστήρες (πολλοί από αυτούς στις 15 από τις 27 χώρες της Ε.Ε.), ενώ σχεδιάζονται και δεκάδες άλλοι, μεταξύ των οποίων και κάποιοι στην Αλβανία, την Τουρκία και τη Βουλγαρία. Η περίπτωση της πυρηνικής ενέργειας είναι χαρακτηριστική του εύρους των "καθαρών μορφών ενέργειας" αλλά και της συσκότισης που προκαλείται όταν το μοναδικό κριτήριο για να χαρακτηριστεί μια πηγή ενέργειας ως ρυπογόνα είναι η εκπομπή του CO₂. Είναι παρομιώδης η ικανότητα του καπιταλισμού, να χρησιμοποιεί τα ίδια τα προβλήματα που ο ίδιος γεννάει (στην περίπτωση αυτή, το φαινόμενο του θερμοκηπίου), προς όφελος της δημιουργικής του μεταστροφής.

Ἰέ ἐεἰάοβῶαὸ οἰ ὀ ὄ δῆ ὕσεί ἰ ὀ ἐάδεῶάεἰοἰ ἰ ὕ

Από τη διαμόρφωση της τρέχουσας οικολογικής συνείδησης δε θα μπορούσε να λείπει, ως φυσικός της φορέας, ο κρατικός μηχανισμός, με όλες τις πτυχώσεις του. Και η ανάμειξή του σε όλη αυτή την ιστορία γίνεται έκδηλη αρχικά με τη δημιουργία υπουργείων περιβάλλοντος, ανάπτυξης, ενέργειας, με τους διαχωρισμούς να υπογραμμίζουν τη μεταξύ τους σύμπλεξη. Έχοντας ενσωματώσει στον κώδικά τους τη σύγχρονη γλώσσα της οικολογίας, δεν παραμελούν όταν εξαγγέλλουν τα αναπτυξιολόγηνα σχέδιά τους να αναφέρονται ιεροτελεστικά στο περιβάλλον και τη φροντίδα του. Για να μιλήσουμε για τους εγκώριους κρατικούς ιθύνοντες για το περιβάλλον, οι αντιφάσεις τους είναι δεδομένες. Προκάλεσαν το δημόσιο γέλιο όταν, δια στόματος του υπουργού ΠΕΧΩΔΕ, στόλισαν με περιβαλλοντικές γιρλάντες τη συνέχιση της διάνοιξης της Ιονίας οδού μέσα από τα καμένα δάση της Ηλείας και Αχαΐας, ενώ επιβεβαίωσαν τα όσα αναφέρθηκαν όταν, στο όνομα του κέρδους, η πυρηνική ενέργεια βαφτίστηκε πράσινη ενέργεια. Και βέβαια, δε λείπουν τα συχνά φιλοπεριβαλλοντικά δημοσιεύματα στις φυλλάδες εκ μέρους διαφόρων κρατικών φορέων, προς νομιμοποίηση των όποιων καταστροφικών τους έργων. Αναπαράγουμε κάποια ενδεικτικά: *"Ενέργεια που παράγει οικολογικό έργο-Τα φράγματα της ΔΕΗ δημιουργούν τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλους- ΔΕΗ, ενέργεια φιλική στον άνθρωπο και το περιβάλλον"*, *"Υπουργείο Ανάπτυξης: 506 ενεργειακές επενδύσεις ενισχύθηκαν μέσω του προγράμματος "Ανταγωνιστικότητα" εξασφαλίζοντας τον ενεργειακό εφοδιασμό της χώρας αλλά και την εξοικονόμηση ενέργειας για ένα καθαρότερο περιβάλλον"*, *"Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας: Καταναλώνουμε έξυπνα, εξοικονομούμε χρήματα, επλέγουμε πιο φυσικές μορφές ενέργειας, φροντίζουμε το περιβάλλον, αλλάζουμε συμπεριφορά"*. Αυτό που επιχειρούν είναι να συμβατοποιήσουν τα εξ ορισμού ασύμβατα: οι οικολογικές καταστροφές, δεν ήρθαν από το πουθενά, είναι προϊόντα της ανάπτυξης, όποιο προσδιορισμό και να έχει αυτή.

Όσο για τις διάφορες συνδιασκέψεις για το περιβάλλον και τις συνθήκες που υπογράφονται μεταξύ των κρατών, είναι κι αυτές επίσης καταφανείς της υποκρισίας και της προσπάθειας απόσπασης κοινωνικής συναίνεσης. Το παράδειγμα του πολυσυζητημένου Πρωτοκόλλου του Κιότο είναι το πιο χαρακτηριστικό. Σε αυτό πρωτοστάτησε η Ε.Ε. ενώ ιδιαίτερα ρυπογόνες χώρες, όπως οι ΗΠΑ, η Ιαπωνία, ο Καναδάς και η Αυστραλία μπλόκαραν το απείρου κάλλους ψευδεπίγραφο οικολογικό μανιφέστο. Ουσιαστικά, η Ε.Ε. είδε στο φαινόμενο του θερμοκηπίου μια ευκαιρία να αναδείξει το οικολογικό της προφίλ εκ του ασφαλούς, αφού την περίοδο της υπογραφής του, είχαν ελαφρώς μειωθεί οι εκπομπές CO₂, λόγω της χρήσης των μεγάλων αποθεμάτων φυσικού αερίου της Β. Θάλασσας από τις κατεξοχήν ρυπογόνες χώρες - Αγγλία και Γερμανία- αλλά και τις μετακινήσεις των ρυπογόνων εργοστασίων άνθρακα εκτός εδάφους της Ε.Ε. Εξάλλου, η μη υπογραφή του από τις ΗΠΑ - αλαζονεία σε βαθμό να μην τηρούνται ούτε τα προσχήματα-, θα προσμετρούνταν στη συνέχεια υπέρ της Ε.Ε. στα όποια βιοπολιτικά παιχνίδια ήθελε να παίξει. Φυσικά ο κόσμος των επιστημόνων

αλλά και πολλών αριστερών είδε -με την επλεκτική του όραση- μόνο ευγενή κίνητρα στη συνθήκη.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, ο κύκλος των επιστημών αποτελεί βασικό βραχίονα **νομιμοποίησης της κυρίαρχης ιδεολογίας και της καπιταλιστικής οικονομίας** (και αναπόσπαστο κομμάτι παραγωγής τους). Όχι μόνο με το να παράγει τις νέες τεχνολογίες και να συνεισφέρει στο δημιουργικό του καπιταλισμού, αλλά και με το να παρέχει τα απαραίτητα απενοχοποιητικά εκέγγυα. Πίσω από την ανακύκλωση, αναδάσωση, τις λάμπες εξοικονόμησης ενέργειας, πίσω από τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την επανεμφάνιση από την κερκόπορτα, της πυρηνικής ενέργειας, βρίσκονται περίλαμπροι επιστήμονες, ακούραστοι "εργάτες του κοινού καλού". **Έχει επιρωθεί άλλωστε: ο κόσμος των επιστημών θωρακίζει τον κόσμο των αφεντικών.**

Η νέα πράσινη ιδεολογία δε θα μπορούσε να υποστασιοποιηθεί χωρίς τη συμμετοχή των κατεξοχήν θιασωτών της χειραγώγησης της κοινής γνώμης. Ουσιαστικά, η διασπορά της πράσινης ευαισθησίας είναι έργο των media. Ποτέ άλλοτε, τόσο εμφατικά και επίμονα δεν εκβιάστηκε η ανθρωπιστική ευαισθησία, δεν ανακαλέστηκαν οι καταναλωτικές ενοχές, δεν χειραγωγήθηκαν με τέτοιο τρόπο, ούτε για τα παιδιά του "τρίτου κόσμου", ούτε για τους πεινασμένους και διψασμένους των φυσικών καταστροφών (τσουνάμι, σεισμοί, πλημμύρες). Ο καταγιγισμός των πράσινων μηνυμάτων είναι ασύλληπτος: **η νέα μόδα πρέπει να κατασκευαστεί ταχύτατα.** Πρόκειται για αναβάθμιση των μηχανισμών εμπέδωσης της κυρίαρχης ιδεολογίας, που συνίσταται στην ταχύτητα και τους πιο ευφάνταστους τρόπους διάχυσης (που ασφαλώς συνοδεύονται από τις πιο αντιφατικές πράσινες "εφευρέσεις" των βιομηχανιών): από την προώθηση οικολογικών απορρυπαντικών και εντομοκτόνων, μέχρι τα πράσινα τανκ και τις οικολογικές βόμβες... Η συναίνεση θα αποσπαστεί, ακόμα κι αν χρειαστεί να μας κάνουν υπονοηθεία, πράγμα που καταδεικνύει πόσο κομβικής σημασίας είναι για τον καπιταλισμό η διαχείριση της οικολογικής κρίσης και η νομιμοποίηση της επέκτασής του. Την ίδια στιγμή, ένας άλλος μιντιακός καταγιγισμός από τεχνολογικές ανακαλύψεις που είναι ακόμα στο "πρωταρχικό στάδιο" δίνουν ανάσες "καθαριότητας" για το εξιδανικευμένο μέλλον του καπιταλισμού. Ειδήσεις που ουσιαστικά αποδίδουν στην ανάπτυξη της τεχνολογίας μεσσιανικά χαρακτηριστικά και **ανατροφοδοτούν την "κοινωνική πίστη" στον τεχνολογιοκεντρικό πολιτισμό.**

Καινοφανές είναι επίσης και ένα άλλο σημείο: ποτέ ξανά στην ιστορία του καπιταλισμού, οι εταιρίες δεν παρουσιάστηκαν με τέτοιο κοινωφελές προσωπείο. Από τους κολοσσούς Shell, BP και Gazprom μέχρι τις εγχώριες Damco energy (του Κοπελούζου), την ΤΕΡΝΑ και την Ελληνική τεχνοδομική ενεργειακή, το προφίλ που προωθείται είναι αυτό που πάνω απ' όλα βάζει τον άνθρωπο -γενικά και αόριστα, τον απρόσωπο άνθρωπο, χωρίς σ' αυτό το "υπερείδος" να συμπεριλαμβάνονται οι χιλιάδες εργάτες τους που αφαιμάζονται καθημερινά- και το περιβάλλον - που για την κατάστασή του ευθύνονται κατά κύριο λόγο οι ίδιες. Η υποκρισία και η διασπορά της σύγχυσης σε όλο της το μεγαλείο...

Σε όλο αυτό το πανηγύρι, από κοντά και η αριστερά, με το γνωστό της άκαπνο καταγγελτικό -στην πιο ριζοσπαστική της μορφή- λόγο μπροστά στην οικολογική καταστροφή. Πιστή στις επιταγές μιας εντός ορίων ανάπτυξης και καθαριότητας τις νέες τεχνολογίες, όπως π.χ. τις α.π.ε., αποτελεί τελικά άλλο ένα τροχό της κυρίαρχης ιδεολογίας -η αριστερή οικολογίζουσα πολιτική βέβαια τώρα τελευταία έχει αρχίσει αγχωμένη να ανακαλύπτει, το από την αρχή προφανές, πως όλα της τα παρελθοντικά αιτήματα (όπως βιοκαύσιμα, ήπα ανάπτυξη κτλ) αποτελούν κομμάτι όχι μόνο του

κυρίαρχου λόγου κρατών και αφεντικών, αλλά βασικά του ίδιου του οικολογικού προβλήματος. Τόσο οι πράσινες επιτροπές των κομμάτων, όσο και όλες οι καθεστωτικές οικολογικές οργανώσεις, ουσιαστικά προτείνουν διορθωτικές παρεμβάσεις στα κακώς κείμενα του καπιταλισμού, **έναν εξορθολογισμένο τρόπο καταστροφής**. Και είναι ακριβώς αυτές οι αριστερές υποστηλώσεις του αστικού πολιτισμού που σε συνδυασμό με τη δράση των Μ.Κ.Ο. (π.χ Greenpeace, WWF) εκτονώνουν την όποια δυσαρέσκεια, μετατρέποντάς τη σε χειραγωγήσιμο μέγεθος. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ο τρόπος που εκτονώθηκαν οι φωνές αγανάκτησης μετά τις πυρκαγιές πέρυσι το καλοκαίρι. Μια πρωτοβουλία των bloggers, εισπράττοντας τα εύσημα από αριστερούς, Μ.Κ.Ο. ακόμη και κυβερνητικούς, κατάφερε να μαζέψει στο δρόμο αρκετές χιλιάδες σιωπηλούς πικετοφόρους, μετατρέποντας τη δυσφορία -που εν πολλοίς διογκώθηκε από τα media για να εκτονωθεί στη συνέχεια πάλι με το δικό τους τρόπο- για την περιβαλλοντική καταστροφή, σε ένα ακόμη happening του life style.

Το πιο επικίνδυνο όμως σημείο της διασποράς του πράσινου ιδεολογήματος, είναι η καλλιέργεια της ψευδαίσθησης της ενεργούς συμμετοχής στην προστασία του περιβάλλοντος, όπως με την ανακύκλωση των σκουπιδιών, το σβήσιμο της λάμπας, την κατανάλωση οικολογικών προϊόντων. Τα πράσινα μηνύματα που αποστέλλουν, έχουν στόχο να ενεργοποιήσουν όλα εκείνα τα ενοχικά σύνδρομα για τον καταναλωτικό τρόπο ζωής, αλλά και για την επάρκεια των αγαθών που τώρα είναι διαθέσιμα και που μεσοπρόθεσμα απειλούνται λόγω της οικολογικής καταστροφής. Οι ενοχές είναι ο καλύτερος τρόπος χειραγώγησης, μιας που απέχουν έτη φωτός από μια δυναμική θέληση καταστροφής του υπάρχοντος τρόπου οργάνωσης. Από την άλλη, το αντίδοτο που πλάσσεται για τις ενοχές είναι μια νέου τύπου καταναλωτική μανία που περιέχει το κάπν της οικο-προστασίας. Πρόκειται αναπόφευκτα για ένα φαύλο κύκλο. **Η μετάθεση των ενοχών για τη λεηλασία της φύσης, σε ατομικό επίπεδο, χτίζει αναίμακτα τη βιτρίνα της συμμετοχικής δημοκρατίας, αυτής που μας θέλει όλους ενεργούς μα στην ουσία παθητικούς και μόνους στο περικόλειστο των εξατομικευμένων πρακτικών.**

Σί έεϊ έϊ άέêρ êñβός
 ùò êϊ ì ì Ùóé
 òϊ ðáïï ðóéάóóéêï ý
 ðï êéóéóï ì ý

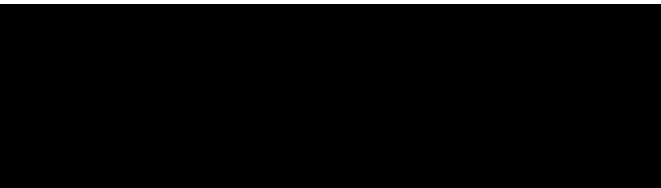

Το οικολογικό ζήτημα δε θα μπορούσε άλλωστε να αποσπαστεί από το υπόλοιπο φάσμα των κοινωνικών ζητημάτων, τα εργασιακά, την καταστολή, το σεξισμό, το ρατσισμό... Είναι αλληλένδετα κομμάτια ενός παζλ που εξυφάνεται στις πλάτες των καταπιεσμένων αιώνες τώρα και που συνιστά το πλέγμα των εξουσιαστικών επιβολών. Επιπλέον, ο άνθρωπος ή το περιβάλλον του ανθρώπου γενικά και αόριστα είναι

ουδετεροποιημένες κατασκευές του κυρίαρχου κώδικα προκειμένου να υποσκιαστεί το γεγονός ότι οι άνθρωποι δεν είναι ενιαίο, αδιαίρετο σύνολο που υφίστανται με τον ίδιο τρόπο τις οικολογικές καταστροφές: είναι υποκειμένα ταξικά, εθνικά, φυλετικά και έμφυλα προσδιορισμένα και ως τέτοια αλληλεπιδρούν με το περιβάλλον τους.

Απέναντι στην εκμετάλλευση της φύσης και τη λεηλασία της γης, έχουν αρθρωθεί δυναμικές αντιστάσεις ανά τον κόσμο. Οι μεγάλες κινητοποιήσεις των Ινδών αγροτών για τη διαφύλαξη της βιοποικιλότητας του τόπου τους και ενάντια στην εισβολή των γενετικά τροποποιημένων, οι κινήσεις οικοσαμποτάζ σε ΗΠΑ και δυτική Ευρώπη, οι μεγάλες διαμαρτυρίες για την ανάπτυξη της Βαρκελώνης και της Βαλένθια, οι αγώνες στη Λατινική Αμερική και τόσες άλλες εκτός του ελλαδικού χώρου, συναντούν τους εγχώριους αγώνες ενάντια στις οικολογικές καταστροφές. Οι δράσεις ενάντια στην εκτροπή του Ακελίου, το φράγμα του Αράχθου, την καταστροφή της Πάρνηθας, οι αντιστάσεις των κατοίκων των νησιών του Αιγαίου ενάντια στην εγκατάσταση αιολικών πάρκων, οι αγώνες για τους δημόσιους χώρους της Αθήνας και των γύρω περιοχών της, η συγκέντρωση των 10.000 ατόμων στην Καβάλα ενάντια στην κατασκευή εργοστασίου λιθάνθρακα από τη ΔΕΗ και τη γερμανική RWE και οι δυναμικές απαντήσεις στην Λευκίμμη της Κέρκυρας ενάντια στην εγκατάσταση ΧΥΤΑ (και την ωμή κρατική καταστολή που είχε ως συνέπεια το θάνατο μιας κατοίκου), είναι μόνο μερικές από τις σημαντικές στιγμές του αγώνα ενάντια στα σχέδια της κυριαρχίας.

Είναι κοινός νους πλέον ότι όταν οι αγώνες ελέγχονται από θεσμικούς φορείς (κρατικούς, δημοτικούς, κομματικούς, Μ.Κ.Ο., μ.μ.ε) υποβιβάζονται σε διεκπεραίωση διεκδικήσεων. Αλλά και στο επίπεδο του ίδιου του λόγου των αγώνων, πρέπει αυτός να ξεπερνά το γνώριμο πράσινο χαρακτήρα του και να ενσωματώνει όλες εκείνες τις πτυχές της εκμετάλλευσης και λεηλασίας κοινωνιών και φύσης. **Ο αγώνας ενάντια στη λεηλασία της φύσης, είναι κομμάτι του συνολικότερου αγώνα ενάντια στον εξουσιαστικό πολιτισμό με τις συλλογικές, αδιαμεσολάβητες απαντήσεις να προκαλούν βαθιές ρηγματώσεις στη δομή του, μέχρι την πλήρη καταστροφή του.**

Θερσίτης

χώρος ραδιουργίας και ανατροπής
νέστορος & ευαγγελιστρίας - ΙΛΙΟΝ
sitisther@yahoo.gr